

**MALİ MÜŞAVİRLER
MUHASEBECİLER BİRLİĞİ
DERNEĞİ**

Ankara Şube

Bülten

YIL 48 SAYI 79
NİSAN MAYIS HAZİRAN 2022

KADINLAR DİRENİYOR

KADINLAR KAZANACAK

Mali Müşavirler Muhasebeciler Birliği
Derneği Ankara Şubesi Adına Sahibi
Ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

TEKİN GENÇ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

MUHİTTİN KILIÇ

YAYIN KURULU

TEKİN GENÇ

MUHİTTİN KILIÇ

PINAR KAYGISIZ

GALİP ERBEKTAŞ

ŞAMİL ŞAHİN

ESRA ÇİÇEK

ÇAĞLAR COŞKUN

YÖNETİM YERİ

Hammeli Sokak No:12/16 Sıhhiye-
ANKARA

Tel: 0 312 231 4390 Faks: 0 312 231 4396

MAİL VE WEB ADRESİ

Ankara Şube

www.mmmbank.org.tr

mmmbdankara@gmail.com

www.facebook.com/mmmbdankara

[instagram mmmbirligi dernegi ankarasb](https://www.instagram.com/mmmbirligi_dernegi_ankarasb)

Genel Merkez

www.mmmb.org.tr

Bültene gönderilen yazılar ve resimler
yayınlanmasın yayımlanmasın geri verilmez,
yazılardaki görüş ve düşünceler yazarına
aittir. Derneği bağlamaz. Yazılar kaynak
gösterilmeden yayımlanabilir, aktarılabilir.

İÇİNDEKİLER

EDİTÖRDEN MUHİTTİN KILIÇ	1
BAŞKANDAN TEKİN GENÇ	2
NAZİM HİKMET RAN	3
EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜK BİRLİKTE VE YENİDEN DÜŞÜNMEK METİN ÖZUĞURLU	4
MÜCADELE SÜRDÜKÇE YAŞAMAYA DEVAM EDECEKLER AYDIN ÇUBUKÇU	6
GEZİ MEHMET AYAZ	10
KAVGANIN CEVAHİR'İNİN 51. ÖLÜM YILDÖNÜMÜ	12
KARİKATÜR GEZİYE DAİR İLYAS ZAMAN	14
MÜKEMMEL FIRTINA ERGİN YILDIZOĞLU	15
KRİZ VE MANİPÜLASYON: SEÇİME GİDEN TÜRKİYE FATİH YAŞLI	16
15 – 16 HAZİRAN 2 TEMMUZ SİVAS KATLIAMI	18
EDİP CANSEVER'İ ANIYORUZ SERKAN YAMAN	19
SAHİ SANATA NE OLDU? TAMER İNCESU	22
ZİRVEDEN FOTOĞRAFLAR	24
AFİŞLERLE 1 MAYIS	25

EDİTÖRDEN

Merhaba;

Bültenimizin bu sayısında biraz daha farklı bir adım atmak istedik. Edebiyat, kültür ve sanat yazılarına ağırlık verdik. Mesleki bir dernek olarak çoğu zaman bültenimizi yoğun mesleki mevzuat yazılarından oluştuğu düşünülerek, bu durum üyelerimiz ve meslektaşlarımız arasında eleştirilere neden olmuştur. Amacımız dönemimiz boyunca çıkaracağımız tüm bültenlerin gerçek hayatı yansıtacak şekilde mesleğimizi içine alan edebi, sanatsal kültürel bir çerçevesinin olmasıdır. Bu nedenlerden dolayı yeni sayımızda mesleki mevzuat yazılarını biraz geri planda bıraktık edebiyat sanat ve kültür yazılarına ağırlık verdik. Yayın kurulumuza ve bültenimize yazılarıyla katkı sunan yazarlara ve tüm okurlara teşekkür ederim. Beğenerek okuyacağınızı umuyorum.

Bahar gelmeden geçti. Mevsim değişikliklerinin sonucu olarak, uzun kış aylarının arkasından gelen bahar kısa bile sürmeden yaza girdik. İnsan eliyle yok edilen doğa cevap vermekte gecikmiyor. Anormal iklim değişikliklerinin sonucu yıkıcı ve ölümcül oluyor. Neden sonuç ilişkisinin doğru kurulmak istenmediği tüm olaylardaki gibi burada da, İklim değişikliği neden değil, sonuç olarak karşımıza çıkıyor. İklim değişikliğinin ölümcül sonuçlarını toplum olarak değil tüm dünya olarak ödüyoruz.

Savaşa Hayır! Diyoruz. Dün, bu gün, yarın hep hayır diyeceğiz. Her türlü emperyalist savaşın cinayet olduğunu düşünüyoruz.

Derneğimiz etkinliklerine hız kesmeden devam ediyor. 1 Mayıs'ta işçinin emekçini hakları için emek ve emekçinin bayramı için alanlardaydık. Üyelerimiz yoğun iş temposu arasında tüm anma ve etkinliklere katılıyor, katılmaya ve destek vermeye de devam ediyor.

2 Haziran 1991 Ahmet Arif

3 Haziran 1963 Nazım Hikmet Ran

Büyük ustalarımızı saygıyla anıyorum.

Muhittin KILIÇ
MMMBD ANKARA ŞUBE SEKRETERİ

BAŞKANDAN

*Ne geçmiş tükendi ne yarınlar
Hayat yeniler bizleri
Murathan Mungan*

İçinde yaşadığımız dünyanın fotoğrafını yeniden yeniden çekip, durum analizleri yapmak hepimize yorucu geliyor artık.

Yaşanılan krizler, yoksulluk, işsizlik, savaşlar, göçler, tarifsiz acılar... Karanlık bir çağın tariflendirilmesinin temel parametreleri bunlar olsa gerek.

Sorunlar yumağı haline gelmiş bir dünyada hepimizin şaka yollu olarak söylediği; 'Bir kuyruklu yıldız çarpmadığı kaldı dünyaya, ömrümüzde bunu görmedik sadece.' sözleri aslında çaresizliğimizin de başka türlü bir dışavurumu oluyor.

Denenen tüm yöntemler denendi, gidilecek tüm yollar çıkmaz bir yol haline mi geldi?

Enerjisini bitiren güneşle birlikte sistemimiz sonsuz bir karanlığa mı gömüldü?

Soruları uzatmak mümkün. Bu soruların bizleri çıkaracağı yol Matrix filmindeki gibi kırmızı veya mavi haplardan bir tanesini seçip ona göre karar vermek mi?

Bu kadar mı çaresiz durumdayız? Gerçekten çaresiz miyiz?

Tüm insanlık tarihinin böylesi karanlıklar içeren zamanları oldu. Roma İmparatorluğu dünyanın yarısının üzerine kabus gibi çökmüştü, yıkıldı gitti. 'Bin yıl sürecek' denilen Nazi İmparatorluğunun 3. Reich rejimi ise 15 yıl sürdü. 'Hadi ben yıkılayım' dedikleri için de yıkılmadı bu rejimler.

Çürüme, baskı gibi birçok tarihi, sosyal neden karşısında gelişen direnişler ve çok sayıda sosyal parametre bir araya geldiğinde bizler sonuç olarak bir yıkıntıyı görürüz.

Hep böyle olmuştur. Olacaktır...

Sosyal ve siyasal tarihin yanılmayan tek bir gerçeği hep karşımıza çıkacaktır. Örgütlü bir halkı hiçbir güç yenemez!

Yanyana durmak, geleceği birlikte tahayyül etmek, birlikte yürümek ve omuz başındaki insanlara güvenmek, paylaşmak. Mucizeler çağında değiliz, öyle bir çağ da olmadı.

Mucize şudur: Bir avuç insanın ilk önce 'Kral çıplak' diyerek haykırması, sonrasında da diğerlerinin buna katılmasıdır! Çeliğe su verilmesi, ilk kartopunun yuvarlanmaya başlanması, ilk su damlasının biriktirilmesi mucize dediğimiz şey!

Sihire, mucizeye gerek yok!

Uygarlık adına ne gerçekleşmişse hep üretkenlerin eliyle gerçekleşti.

Şunu biliyoruz ve iyice bellememiz gerekiyor: Biz tüm bu haydutlardan daha çoğuz! Dünyanın tüm gelirlerine el koyan bu haydutlara karşı çoğunluk olan bizler bir yolunu bulup, yanyana gelip, yeni bir dünyayı yaratacağız. Ya bu gezegen insanlığın ortak malı olacak; yoksulluğa, açlığa, sefalete neden olan kapitalizm yok edilecek ya da bu gezegen ölü bir hayatla sonsuz bir uzay boşluğunda sürüklenip duracak!

Kendimizi nerede görmek istiyorsak orada oluruz!

Üreten bizleriz diyoruz ya, yöneten de bizler olmadığımız sürece karanlıklar sürer gider!

Tekin GENÇ
MMMBD ANKARA ŞUBE BAŞKANI

Ne güzel demiş Nazım.....

Alçaklığın, Hainliğin,
İkiyüzlülüğün, Puşluğun,
Kısacası cümle kokuşmuşluğun
at oynattığı bir dönemde
yaşamdan zevk alabilmek
ancak zayıfların bahtiyarlığıdır.

Esas olan;
Sadece yaşamak değil,
insana yakışır şekilde ve
onurlu yaşamaktır..

**Teslim olmadan,
Boyun eğmeden,
Sürünmeden,
El etek öpmeden yaşamaktır..**

Nazım Hikmet

EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜĞÜ BİRLİKTE VE YENİDEN DÜŞÜNMEK

Metin ÖZÜĞURLU

Yazı başlığı, son derece ağır ve yıkıcı etkilerini yaşadığımız küresel iktisadi buhran koşulları için yadırgatıcı gelebilir. Milyonlar -kelimenin gerçek anlamıyla- ekmek derdine düşmüşken, özgürlükten dem vurmamak, küçük burjuva hassasiyeti olarak algılanabilir. “Ekmek, gül ve hürriyet günleri” sadece Nazım’ın (Hikmet) dizelerinde bir aradadır, hakiki hayatın soğuk gerçeği başkadır, diyenlerimiz olabilir. Bütün bu endişelere karşın bu yazıda, ekmek ve hürriyetin, öncelik-sonralık tanımlaması yapmaksızın iç içe kavranması gerektiği görüşü dile getirilecektir. Yukarıdaki kuşkulara sahip okurlara şimdilik *İnsani Gelişmişlik Endeksi* ile *Demokrasi Endeksinde* sıralanan ülkeleri mukayese etmeleri önerilebilir.

Eşitlik ve özgürlük istemlerinin kökleri çok eskilere uzansa da, ona modern anlamını veren siyasal hamlenin 1789 Büyük Fransız Devrimi olduğu açıktır; Fransız Devrimi ve aynı tarihli *İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi* ile eşitlik ve özgürlük seküler bir içerik kazanmakla kalmamış, geniş bir meşruiyet temeliyle genelleşmiş ve evrenselleşmiştir.

Fransız filozof Etienne Balibar, 1789 Bildirgesini yorumlarken, o bildirgedeki eşitlik ve özgürlük terimlerinin özdeş olduğunu vurgular; eşitlik özgürlüğe özdeştir, yani aynı anda, özgürlükte eşit ve eşitlikte özgür olmak gibi bir anlam söz konusudur. Bildirgedeki kullanım çerçevesinde Balibar *eşitözgür* şeklinde bir kavram da önerir. Bu özdeşlik, aynı zamanda insan ve yurttaş özdeşliği de demektir.

Balibar, bu özdeşliği doğal ve verili bir zeminde tanımlamaz, ona göre bu tarihsel bir sonuçtur ve ancak devrimci mücadele tarafından ve devrimci mücadele içinde keşfedilebilir. Bunun kanıtını ise şu genellemeye dayandırır; eşitlik ve özgürlük özdeşliği kuramsal ve önsel (a priori) olarak değil pratik ve deneyimsel (a posteriori) olarak eşittir, çünkü bunlar zorunlu olarak her zaman birlikte yadsınımlardır; eşitliği sınırlandırmadan özgürlüğü ortadan kaldıran ya da tersi, özgürlükleri sınırlandırmadan eşitliği ortadan kaldıran koşulların örneği yoktur. Balibar, kapitalizmin tarihini olduğu kadar reel sosyalizm deneyimini de ikili yadsımanın örnekleri olarak görmek gerektiğini ileri sürer.

Nitekim bir başka araştırmacının, Novak’ın (1994) “reel-sosyalizm” değerlendirmesi, Balibar’ın değerlendirmeleri ile uyum içindedir. Novak’a göre, : “Reel-sosyalizm altında düşük gelirden kaynaklanan eşitsizliklere dayalı yoksulluk söz konusu değildi ve üstelik 1960’lardan başlayarak bütün nüfusu kapsayan sosyal güvenlik sistemi de kurulmuştu. Gelir dağılımının görece düzgün durumu, nüfusun en alt bölümünün ortalamadan çok fazla sapsadığı bir sonuç yaratıyordu. Reel sosyalist rejim, nüfusu bir bütün olarak yoksullaştırarak (mutlak yoksulluk) bireyin yoksullaşmasını yumuşatmayı başarmıştı (görece yoksulluğun ‘yumuşatılması’). Novak’ın eleştirel değerlendirmesi, biçimsel ve gerçek eşitlik konusunu gündeme getirirken, kapitalizm deneyimleri ise bireysel ve kolektif özgürlük konusunu gündeme taşımaktadır. Balibar’a yeniden dönülecek olursa, zaten sorun da bu ikilikleri aşan bir dünyanın yaratılmasıdır ve önerdiği formül, “ bireysel özgürlüklerin kolektifleştirmesi için gerekli eşitlik derecesi ile bireylerin kolektif eşitliği için gerekli özgürlük derecesi ve her seferinde en azamisi” şeklindedir.

Balibar’ın feyz verici analizi esas alındığında, aslında, eşitlik ve özgürlük arasındaki ilişkinin birbirini tamamlar, birbirine nüfuz eder tarzda nasıl kurulacağı sorununun; Şairin deyimiyle “büyük insanlığın” 19. yüzyıldan devralıp 21. yüzyıla ertelediği en temel sorun olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Eşitliğin ancak özgürlük pahasına erişebilir olduğu, dolayısıyla da erişilemez bir ütopya olduğu yönünde düşünceler vardır ve liberal öğretisi bu görüşün köklü bir inanç mertebesine eriştiği etkili bir düşünce okulu olarak hala muazzam bir etkiye sahiptir. Liberal ele alışı göre eşitlik, ekonomik ve toplumsal düzey ile özgürlük ise siyasal-hukuksal düzey ile ilgilidir. Eşitliğin gerçekleşmesi yeniden-dağıtım yönünde bir devlet müdahalesini gerektirirken, özgürlük, devletten kaynaklanan müdahalelerin sınırlandırılmasına bağlıdır. Özcesi, eşitlik devlet aracılığıyla

sağlanırken, özgürlük devlete karşı savunulmak durumundadır. Eşitlik ve özgürlüğün ayrıksı ve çelişkili doğasına yönelik bu güçlü liberal inanış bakımından çözüm, fırsat eşitliğindedir. Eşitlik, fırsat eşitliği düzeyine indirgenince, bunun

gerçekleşeceği ideal bağlamın da fırsatlar alanı olarak tanımlanan piyasa olacağı açıktır. Bugünkü yoksullukla mücadele programlarının geri planındaki iman düzeyindeki inanış da bu yöndedir: Yoksullukla mücadele stratejisi, yoksulların piyasa ortamına dahil edilmelerini hedeflemelidir; piyasaya dahil olmak, fırsatlarda eşitlenmek anlamına gelmekte ve böylece sermayenin adalet duygusu da tatmin olabilmektedir. Ne var ki liberalizmin *fırsatlarda eşitlik* savunusunun ne denli temelsiz olduğu uzun neoliberal dönem boyunca güçlü bir şekilde kanıtlanmıştır; devletin sosyal boyutu budandığında, -aynı anlama gelecek şekilde- *koşullarda eşitlik* ortamı tasfiye edildiğinde, geriye sadece bütün çirkinliği ile nepotizmin kaldığı, tartışmasız bir gerçek olarak, tarih defterine kaydedilmiştir.

Dikkatleri eşitsizlikten ziyade farklılıklara çeken ve fark ve özgürlük birlikteliği savunusuna girişen post-modern düşünce de, yukarıda değindiğim liberal görüşü örtük olarak benimser. Post modern düşünce; eşitsizliklerin kültürel özgüllükler taşıdığı, eşitlik savunusunun ise içinde bu özgüllükleri barındıran farklılığı ortadan kaldıracığı görüşündedir. Bu görüşün doğal sonucu, eşitlik ve özgürlük bağını, toplumsal sınıf temeliyle değil de toplumsal cinsiyet, etnisite ve ırk gibi kültürel kimlik referansı ile kurulmasıdır. Uzun neoliberal dönemin sonuçları bu görüşü de tarihin tozlu sayfalarına kaldırmıştır.

Liberal kapitalizmi *özgürlük* önceliği ile sosyalizm ise *eşitlik* önceliği ile tanımlarız; liberal kapitalist pratiklerde özgürlük, eşitlik pahasına var olurken, sosyalist ülke pratiklerinde eşitlik, özgürlükler pahasına var olmuştur. Eşitlikten boşanmış özgürlüğün serbesti ötesinde bir anlamının olmadığı, özgürlüklerden yoksun eşitliğin ise yönetici kastları üreten statü eşitsizliklerini geliştirdiği rahatlıkla söylenebilir. Bu tarihsel belleğin ışığında, Balibar'ın Büyük Fransız Devrim anına referansla geliştirdiği eşitlik ve özgürlüğün iç içe'liği (eşitözgür) kavrayışının ne denli önemli olduğu görülmektedir.

21. Yüzyılın ilk çeyreği dolarken, ne kadar özgür olduğumuzu ne kadar eşit olduğumuzla, ne kadar eşit olduğumuzu da ne kadar özgür olduğumuzla test edebileceğimiz yeni bir dünyaya duyulan özlem, gelecek tasavvuru olmaktan çıkıp acil bir görev haline almıştır. Büyük insanlıkla birlikte yeryüzündeki tüm canlı formları, varoluşa bir ikilikle karşı karşıyadır: Ya yok olacağız ya da eşit özgür bir insanlık olarak doğanın parçası kavrayışı ile yaşamı bu gezegende var etme çabamızı sürdüreceğiz.

MÜCADELE SÜRDÜKÇE YAŞAMAYA DEVAM EDECEKLER

Aydın ÇUBUKÇU

Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının idam edilmelerinin üzerinden bugün 47 yıl geçmiş bulunuyor. 47 yıl... Değerli yoldaşlarım; daima heyecan ve sevgi ile anılan Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan o zamanlar vatan haini anarşistler olarak damgalanmak istenmişti. Ne var ki halkın vicdanı bunu reddetti. Onları dünyanın bütün halklarının dostu, kendi kahraman çocukları olarak bağrına bastı. Onlar için şiirler yazıldı, türküler yakıldı, anıtlar dikildi, onların adını taşıyan parklar, kütüphaneler açıldı. Hiçbir zaman unutulmadılar, aksine her geçen gün değerleri daha derinden anlaşıldı.

“BİR YANGIN ORMANINDAN PÜSKÜRMÜŞ GENÇ FİDANLARDI”

Bunun sebebi nedir? Neden halkımız Deniz, Yusuf ve Hüseyin’i karanlığa gömmedi de kalbinde yaşattı? Onlar için yazılmış bir şiirde şöyle söyleniyor:

Bir yangın ormanından püskürmüş genç fidanlardı

Güneşten ışık yontarlardı sert adamlardı

Hoyrattı gülüşleri aydınlığı çalkalardı

Gittiler akşam olmadan ortalık karardı

Bu şiiri Ahmet Kaya bestelemiştir ve herhalde pek çoğunuz onu dinlemişsinizdir fakat pek çok insan bu şarkının Denizleri anlattığını bilmez. Çünkü içinde “Müjganla ben ağlaşırız” dizesi vardır ve çok insan bunu bu yüzden bir aşk şarkısı zanneder. Denizler için yazılmış ve denizler için söylenmiştir. Ahmet Kaya’yı da saygıyla selamlayarak bu şiirde söylenenlerin izinden Denizleri anlatmaya çalışacağım. Ne diyor şair; “Bir yangın ormanından püskürmüş genç fidanlardı.” Gerçekten Denizleri ortaya çıkaran koşullar büyük bir yangına, bir yangın ormanına -orman yangınından farklı bir şey-, bir yangın ormanına benziyordu. Bütün dünya ve bizim ülkemiz devrimci ayaklanmalarla, halk ve gerilla savaşlarıyla tam bir devrim yangını içindeydi. Türkiye’de işçiler, köylüler, kamu emekçileri ve üniversite gençliği mevcut iktidara ve kapitalizme karşı tarihte görülmemiş bir boyutta ayağa kalkmıştı.

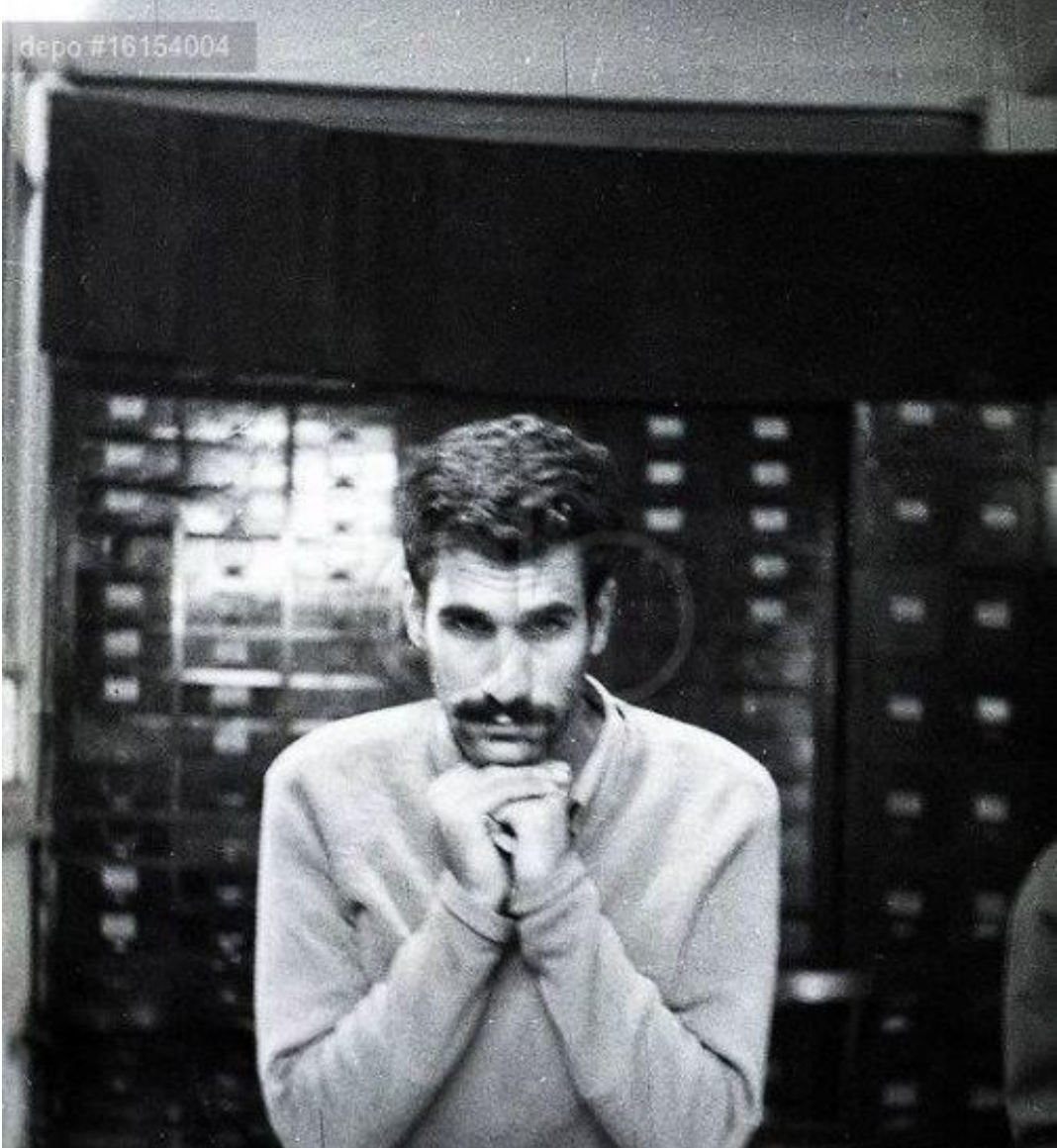
“AMERİKAN EMPERYALİZMİ, TARİHİNDE GÖRMEĞİĞİ EN BÜYÜK SOPAYI YİYORDU”

Amerikan emperyalizmine karşı Asya, Afrika ve Latin Amerika’da bütün halkların direnişi dünyayı sarsıyordu. Amerikan emperyalizmi başta Vietnam halkı olmak üzere bütün halkların sert, silahlı direnişi ile karşılaşılıyor ve tarihinde görmediği en büyük sopayı yiyordu. Kendi içinde de büyük çalkantılar vardı. Gerek savaşa karşı gerekse ırkçılığa yüz binlerin, milyonların katıldığı gösteriler yapılıyor ve Amerikan hükümetini bu gösteriler gerçekten sıkıştırıyordu. Dünyada da Amerikan emperyalizmi Vietnam’daki rezil vahşetinden dolayı bütün halkların tepkisini toplamıştı. Yurdumuzda da öyle...

“DENİZLER KAFALARINA ESTİĞİ İÇİN SİLAHLI EYLEMLERE BAŞLAMADI”

Aynı zamanda Türkiye’de işçi, emekçi ve köylü yığınları yurdun her tarafında sömürüye karşı direniyor, toprakları ve fabrikaları işgal ediyordu. İşgalsiz, grevsiz, kavgasız dövüşsüz geçmeyen gün yoktu. Demek ki Denizler kendi kafalarına estiği için silahlı eylemlere başlamamıştır. Büyük bir fırtınanın içinde kendi devrimlerini gerçekleştirme zamanlarının geldiklerine inandıkları için eyleme geçmişlerdir. Sevgili yoldaşlarım; eğer gerçeğin bu tarafını, bir yanını bırakırsak Denizleri maceraya atılmış heyecanlı romantiklerden ibaret insanlar zannederiz. Bir fırtınanın içinde kendi devrimlerinin zamanı geldiğini inandıkları için silaha sarılmışlardı. Tam anlamıyla bir yangın ormanından püskürmüş alevlerdi onlar...

GÜNEŞTEN IŞIK YONTMAK...

Şiir güneşten ışık yontarlardı, sert adamlardı diyor. Gerçekten Deniz ve arkadaşları ve elbette ki aynı kuşağın devrimcileri olan Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya ve Kızıldere'de canice katledilen on devrimci yalnızca silaha sarılmış, heyecanlı, cesur gençler değil; aynı zamanda bilgili ve kültürlü halk öncüleriydi. Kendi çağlarının sorunlarını biliyorlar, bu sorunların nasıl ortadan kaldırılacağına dair araştırmalar yapıyorlar ve yazıyorlardı. Güneşten ışık yontmak, karanlığa karşı güneş kadar parlak bir aydınlıkla cevap vermek anlamına geliyor.

“İDAM SEHPASININ ALTINDA DA SAVAŞMAYA DEVAM ETTİLER”

Bilinçli devrimciler olarak kendi saflarının başta işçi sınıfı olmak üzere bütün ezilen halkların yanında olduğunu tam bir kafa açıklığı ile kavramışlardı. Onların bu iki temel özelliği bugün bize yol gösteriyor. Birincisi, içinde bulunduğumuz koşulları tam olarak anlamak ve ikincisi nasıl mücadele edileceğine dair aydınlık bir bilinçle karar vermek. Bu yüzden onlar işçilerin ve halkın saflarını ölümün karşısında bile terk etmediler. O safta sağlam durdular. İdam sehпасının altında da savaşmaya devam ettiler. Deniz, mücadelesinin tam bir özeti olan son sözlerinde aynı zamanda bir de vasiyet bırakmıştır. Şöyle diyordu:

“Yaşasın tam bağımsız Türkiye,
yaşasın Marksizmin-Leninizmin yüce ideolojisi,
yaşasın Türk ve Kürt halklarının bağımsızlık mücadelesi,
yaşasın işçiler, köylüler; kahrolsun emperyalizm!”

Bu sözlerde eksilmemiş bir öfkenin yanında nasıl bir inanç ve ne uğruna idama gittiğini bildiren derin anlamlar vardır. O sözleri dinleyenler, avukatları heyecanla bu sözleri ezberlemişler ve bizlere aktarmışlardır. Ama cellatlar gerçekten titremişlerdir. Bu cesaret, bu kararlılık ve bu inanç karşısında neyle karşı karşıya olduklarını o zaman anlamışlardır.

“ŞEREFSİZLİĞİNİZLE HER GÜN ÖLECEKSİNİZ!”

Yusuf Aslan son sözleri ile kendisini izlemeye gelen hakimleri ve cellatları adeta yerin dibine gömmüştür. Şöyle demişti:

“Ben ülkemin bağımsızlığı ve halkımın mutluluğu için şerefimle bir defa ölüyorum. Sizler, bizi asanlar şerefsizliğinizle her gün öleceksiniz. Biz halkımızın hizmetindeyiz, sizler Amerika’nın hizmetindesiniz. Yaşasın devrimciler, kahrolsun faşizm!”

Bunda da ne için mücadele ettiğini bilen yiğit bir devrimcinin, kendisini bir kez daha, son bir kez daha ifade etmesi kararlılığı vardır.

“MÜCADELE SÜRDÜKÇE YAŞAMAYA DEVAM EDECEKLER”

Hüseyin İnan, bir devrimcinin sahip olması gereken özelliklere vurgu yapmıştır, idam sehpasının altında. Ne için mücadele ettiğini ve nasıl kendi çıkarını hiç düşünmeden sadece halkı ve ezilenler için mücadele ettiğini haykırmıştır. Şöyle demiş:

“Ben şahsi hiçbir gözetmeden halkımın mutluluğu ve bağımsızlığı için savaştım. Bu bayrağı bu ana kadar şerefle taşıdım. Bundan sonra bu bayrağı Türkiye halkına emanet ediyorum. Yaşasın işçiler ve köylüler, yaşasın devrimciler, kahrolsun faşizm!”

Şunu görüyoruz... Onlar hiçbir zaman kendi ölümleri ile bayrağın yerde kalacağını düşünmediler. İşçilere, köylülere, gençlere olan güvenlerini yitirmediler. Bu güvenin boşa çıkmadığını görüyoruz. Onlar yalnız halkın vicdanlı kalbinde, gözyaşlarında, özlemlerinde değil aynı zamanda mücadelelerinde de yaşıyor. Mücadele sürdükçe yaşamaya devam edecekler...

GEZİ

Mehmet AYAZ

Gezi olaylarının nasıl başladığını yazmaktan çok, gezi olayları hakkındaki yorum, değerlendirme, içeriğini ve mesajını yazmayı uygun bulduğumu belirtmek isterim. Çünkü Gezi olaylarını 12 Eylül sonrası diğer eylem ve olaylardan ayıran ve onu özel kılan bir yanı var. Bir gençlik ayaklanmasına dönüşmesi. Ancak değerlendirmeler ve yorumlar diğer değerlendirme ve yorumlardan farklı olmamış, yine her kesim kendi penceresinden bakma yolunu seçmiştir. Özellikle sosyalist sol kesimdeki değerlendirmelerde bunu görmek mümkün.

Devrimin ayak sesleri-İşte Devrim-Halk ayaklanması vb. yorumlara çokça rastlanmaktaydı

Ama bu tespit ve değerlendirmeler gerçekten çok, bir mehdi beklentisi içinde olan sosyalist solun içinde bulunduğu çıkmazı aşma yolunun bir beklentisi olarak görüyorum. Biz devrimciler, değerlendirmelerinde sadece gelişen olayı değil, onu doğuran nedenleri, geçtiği aşamaları, niçinini göz ardı etmememiz gerektiğini bilen ve buna göre kuracağımız dünyayı kurgulayan insanlarız. Bu nedenle değerlendirmelerimizde ülkedeki ve dünyadaki gelişmelerin ve olayların mevcut olaya etkilerinin ne olduğunu iyi tahlil etmeden, gelişen olayı doğru bir perspektiften değerlendirmemiz mümkün değil. Böyle değerlendirmesek, bir sonraki adımın bir önceki adımın devamı olduğunu atlamış oluruz. Olayların yansımalarını objektif olarak değerlendirmedeğimizde bir sonraki adımda kaçınılmaz olarak hata yaparız. *(12 Eylül 1980 öncesinde devrime bir adım kaldı olgusu yaratılarak, gelecek faşist darbe bilindiği ve yazıldığı halde kitlelere gelen darbe karşısında nasıl tavır alacakları konusunda politik bir öngörü sunulmadı ve bu nedenle kitleler gelen darbe karşısında tavırsız kaldılar ya da ilişkiyi askıya alma kararı alınarak kamufle olunacağını düşündüler. Yer yer direnmeler olsa da ortak bir siyasi tavır olmadığından direnmeler sönmüş kalmıştır.)*

Öncelikle Gezi direnişi bireylerin yaşam alanına müdahale edilmesinin artması ve bundan etkilenen kitlenin genişlemesi böylesi bir tepkiyi doğurmuştur.

Böylesi bir yargıya varmamın nedeni Gezi sürecine gelene kadar yaşanan toplumsal gelişmelerde ki bu politik gelişmeler toplumun geleceğini ipotek altına almasına ve tüm toplumu ilgilendirmesine rağmen (*Örn. Sağlıkta özelleştirilmesi- Eğitimin var olan bozuk yapıdan daha da ucube bir yapıya dönüştürülmesi 4+4+4 gibi-HES'ler ve vb. son dönem uygulamalar*) sosyalist sol dışında toplum sessiz kalmıştır.

Salt bu nedenden dolayı dahi Gezi eylemleri ile 12 Eylül 1980 öncesini karşılaştırmak doğru olmaz. Çünkü 12 Eylül öncesi tepkiler toplumsal tepkilerdi. Gezi ise bireylerin tepkisidir. Böyle olması da çok doğal. 12 Eylül öncesi eğitim sistemi (*her ne kadar istediğimiz gibi bir eğitim sistemi olmasa da*) toplumsallığı, 12 Eylül sonrası eğitim sistemi ise bireyselliği öne çıkaran bir eğitim sistemi olması nedeniyle gençliğin bundan etkilenmemesi düşünülemez. Her ne kadar aralarında bizim hikayelerimizi dinleyerek büyüyen çocuklarımız olsa da tepkinin toplumsal bir başkaldırı olduğu sonucunu doğurmaz.

Gezi eyleminin en olumlu yanlarından biri de gençliğin kendi üzerindeki baskıya yeter diyerek isyan etmesidir. Gezi ile ilgili bazı yazılarda (*Meğer gençlik bilgisayar başında boş oturmuyormuş, duyarsızlıkla eleştirdiğimiz gençlik konusunda yanılmışız*) türünde tespit yapan arkadaşlar bugün bu tespitlerini yeniden gözden geçirmelerini ve gezinin sürdürülebilir olabileceğini ya da bundan siyasal bir oluşum çıkar düşüncesi diye beklentiye girenlerin o atmosferin çok da farkında olmadıklarını düşünüyorum. Eğer gençlik bu yazılanlar gibi idiyse neden ODTÜ ormanının yok edilmesinde ODTÜ'lü sosyalist gençlik yalnız bırakıldı. Ya da tamda gençliği ilgilendiren dersaneler ve özel okullar konusunda Eğitim-Sen neden yalnız bırakıldı.

Bugünden düne baktığımda; evet AKP'ye muhalif herkes oradaydı. Ancak, aynı mekanda ama ayrı bir ruhla oradaydı. Her kesim yine cebindeki ajandayla eylem alanındaydı.

Sosyalist Sol kendi çıkmazını aşabilmek ve yeni bir cephe yaratabilmek için, Ulusal Sol kendi cephesindeki yenilginin faturasını daha geniş kitleye mal etmek ve cephesini genişletmek için, faşistler ise içlerindeki şiddet sarmalını genişletmek ve en iyi yaptıkları iş olan saldırganlık ve yok etme duygularını tatmin için oradaydı. (*Bazıları faşistler yoktu diyebilir ama Ankara'da hiçte azımsanmayacak bir kitle ile günlerce sokaklardaydılar.*) Burada asıl gözden kaçırılmaması gereken konulardan biri başbakanın tavrı diğeri ise isyanın AKP'nin iktidardan indirilmesine indirgenmesidir. Başbakan Gezi direnişinde ortamın her yumuşamasında ortamı yeniden gererek gündemi değiştirmiş ve sadece Türkiye'nin değil, dünya'nın da gündeminde olan Türkiye'nin Suriye –Mısır ve Gazze politikalarının ve Reyhanlı'daki patlamanın tartışılmasını gündemden düşürmüştür. Gezi olayının AKP'nin iktidardan indirilmesi olayına gelince bu tarz bir politik anlayış düzen içi muhalefet için geçerli bir politika olabilir, ancak Sosyalist Sol da düzen içi muhalefet ile aynı nokta da durarak *Devrim ve Sosyalizm* mücadelesini AKP'nin iktidardan gitmesine indirgemmiştir.

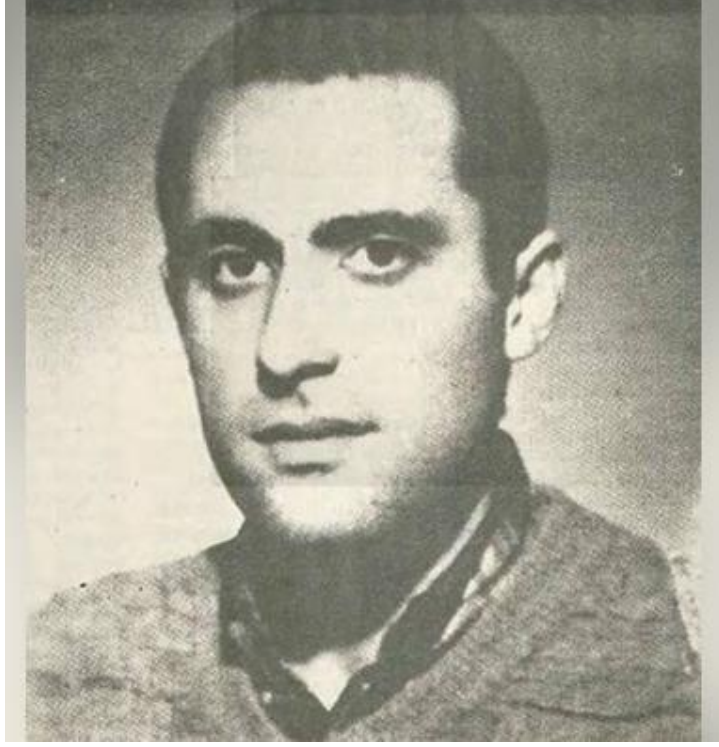
Bizler için önemli olan Gezi'nin hala konuşuluyor olmasından çok toplumda yarattığı etkidir. Bu etkiyi değerlendirirken yukarıda da belirttiğim gibi sadece kendi pencereğimizden değil, kendi dünya görüşümüzle toplumun penceresinden bakarak değerlendirmeliyiz. Gelinek noktada Gezi'nin soldan yansımaları ile toplumdan gelen yansımaları çakışmamaktadır.

Evet, Gezi 12 Eylül sonrasında sokak mücadelesinde önemli ve etkili bir eylemdir. AKP'yi geriletmiştir. Ancak sosyalist soldaki bazı değerlendirmelerde AKP'yi geriletmiş olmasını Devrimin ayak sesi, işte devrim, halk ayaklanması ve vb tespitlerle Devrimi AKP'yi geriletmiş olmaya indirgeyerek büyük bir hata yapmış olduklarını görmeleri gerekir diye düşünüyorum. Ayrıca AKP'nin geriletilmesi *Sosyalist Solun* toplumsallaştığı anlamına gelmez.

Sosyalist solun toplumsallaşmasının yolu, toplumun içinde olmak ve toplumun gündemi ile çakışan politikalar üretmekten geçer. Ve bu üretkenlik sadece mevcut iktidarla hesaplaşmak yani düzen içinde ve bugünde kalmak değil, geleceği bugünden kuracak politikalar olmalı.

KAVGANIN CEVAHİR'İNİN 51. ÖLÜM YILDÖNÜMÜ

'68 devrimci hareketinin içerisinde yer almış THKP-C'nin önder isimlerden Hüseyin Cevahir'in ölümünün 51. yılı.

Mahir Çayan ve Ulaş Bardakçı ile birlikte Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'nin (THKP-C) önderlerinden olan Hüseyin Cevahir'in bugün 51. ölüm yıldönümü.

Hüseyin Cevahir, 1947 yılında, Dersim'in Mazgirt ilçesine bağlı Yeldeğen köyünde doğdu.

Yükseköğrenim için Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesine girdi. Emperyalizme karşı yükselen gençlik mücadelesinin içinde önce TİP ardından FKF içerisinde yer aldı. 1969 yılında FKF'nin Dev-Genç'e dönüştüğü kongre sonucu Dev-Genç üyesi oldu.

Bu mücadele içinde Mahir Çayan ile tanıştı. 12 Mart sonrasında THKP-C'nin oluşum sürecinde yer aldı ve örgütün kurucularından oldu. Oluşturulan ilk Genel Komite'de yer alarak, Doğu Anadolu bölge sorumluluğunu üstlendi.

THKP-C'nin 1971 yılında başlattığı öncü eylemlerin içinde yer aldı. İstanbul'da şehir gerillasının yaratılması amacıyla alınan karar üzerine buraya geçti.

17 Mayıs 1971'de İsrail başkonsolosu Efraim Elrom'u oturduğu apartmandan kaçırarak THKP-C'nin 1 No'lu bildirisinin yayınlanması üzerine, Nihat Erim hükümetinin kuşatma ve imha amaçlı olarak tüm İstanbul'da başlattığı sokağa çıkma yasağı ve arama operasyonu sırasında, 29 Mayıs 1971'de Mahir Çayan'la birlikte İstanbul-Maltepe'de kuşatıldılar.

51 saat süren kuşatması sırasında güvenlik güçleri tarafından getirilen ve Kürtçe olarak yanındakini öldürüp teslim olmasını söyleyen amcasına "Töreye uyar mı bu dediğin?" diyerek cevap verdi. Kuşatma 1 Haziran sabahı keskin nişancı, Deniz Binbaşı Cihangir Erdeniz'in, perde arkasında nöbet tutan Hüseyin Cevahir'i vurması ile son buldu.

Binanın arka tarafından merdivenler ile içeri giren polisler, düştüğü yerden ateşi sürdüren Hüseyin Cevahir'i kurşun yağmuruna tuttular. Evin rehin alınan kızı Sibel Erkan, Mahir ve Hüseyin'in eşyalardan yaptıkları siperin arkasında

olduğu için çatışmadan yara alamadan kurtulurken, polisler yerde yatan Cevahir'in vücuduna ateş etmeye devam ediyorlardı. 23 kurşunla delik deşik edilmiş Hüseyin Cevahir'in vücudu Süreyya Paşa Sanatoryumu'na kaldırılırken Mahir Çayan ağır yaralı olarak yakalandı.

Mahir Çayan, olay sonrası yaptığı açıklamada şöyle dedi:

"Biz içerideyken İlkey Demir'den benim tipimi sormuşlar. O da, tam aksine olarak esmer, hafif saçları dökülmüş tarzında kasten yanlış bilgiyi polislere vermiş. Bu tarifler maalesef Hüseyin'in tarifine uyuyor ve bu yüzden Hüseyin'i ben zannıyla benim her zaman nöbet tuttuğum yerde öldürmüşlerdir. Hüseyin'den 25 kurşun çıkmış. Bu bir cinayettir!"

Çayan'ın, Hüseyin Cevahir'in ardından yazdığı 'Hücredeki Adalının Rüyası' şiirinden bir bölüm şöyledir:

Cıgaram elimi yakıyor.

Maltepe'de etrafı karanlığın cüceleriyle çevrilmiş marş söyleyen iki adalı.

İki adalının marş söyleyişinde silâhlar susar.

Maltepe'nin göbeğini derin bir sessizlik kaplar.

Dalga, dalga yayılır, ada'luların erkek sesi, etrafa.

O anda iki adalının gözünde her şey silinir,

Karanlığın militanları küçülür...

Sanki biraz önce atılanlar tomson kurşunu değil, parmak cücelerinin minik okları.

O an ne binlerce güvenlik kuvveti, ne polis, ne zırhlı tugay, ne tomson, ne mitralyöz.

Her şey önemsiz, küçük ve etkisizdir. İki adalı için.

Adalıların korosu karanlık cücelerinde bir panik yaratır.

Yüzlerinde, ezikliğin, şaşkınlığın biraz da utancı izleri okunur.

Sanki ilahi bir kuvvet onların ellerini, kollarını bağlamıştır. Ta ki iki adalının marşı bitene kadar.

Adalılar sol yumrukları havada, pencerenin önünde boy hedefi oldukları halde ateş edemezler.

Garip bir andır bu an.

Bu an karanlık cücelerinin, insanlığa dönüş anıdır.

Cüceler konuşmazlar bile bu anı.

Büyülenmişlerdir iki adalının havaya kalkan sol yumrukları ile.

Ve kaybolup gitmişlerdir iki kişilik koronun nameleri arasında.

Koro susar, büyü bozulur, görevlerini hatırlar cüceler,

Eller tetiklere tarrrr.....

Ve Cevahir'imi kalbime gömüp dönerim hain hücreme.

Alıntı

GEZİYE DAİR

İlyas ZAMAN

MÜKEMMEL FIRTINA

Ergin YILDIZOĞLU
Cumhuriyet Gazetesi

Birleşmiş Milletler örgütü uyarıyordu: “2022, II. Dünya Savaşı’ndan bu yana en büyük insani felaketin yılı olabilir”. Haklı çıkacak gibi...

“Küresel Güney” (KG) (Gelişmekte olan ülkeler) pandemi etkisiyle derinleşen bir borç krizi ve açlık tehlikesi altındaydılar. Sonra Ukrayna Savaşı başladı. Hızla yerleşen stagflasyon (durgunluk+enflasyon) karşısında “merkez ülkelerin” merkez bankaları, başta ABD’de Fed olmak üzere, enflasyonla mücadele üzerinde odaklanmayı seçtiler. Böylece, “büyük insani felaket” olasılığı daha da güçlendi.

KG ülkelerinin ortalama Borç/GSH oranı, 2010-2020 arasında, yüzde 40’tan yüzde 62’ye yükselmişti. Düşük ve orta gelir dilimindeki ülkeler 2020-21 (pandemi) döneminde 300 milyar dolar değerinde bono satmışlardı. Düşük gelir dilimindeki 74 ülkenin 2022’de toplam 35 milyar dolar borç ödemesi gerekiyor. Bu miktar 2020’den bu yana yüzde 45 bir artışı gösteriyor. Bu ülkeler, borç ödemesi yapacak ekonomik, siyasi sermayeden yoksunlar; Dünya Bankası’na göre yüzde 60’ının borçlarının yeniden yapılandırılması gerekiyor. Ancak bu ülkelerin çoğu, 1980’lerdeki borç krizinin deneyimlerinden hareketle, IMF ve Dünya Bankası’na başvurmak istemiyor, borç servisini finanse edecek kaynakları, uluslararası finans piyasalarından edinmeye çalışıyorlarmış. Bu koşullarda bocalayan KG ülkelerinin, şimdi “çapraz esen rüzgârların” altında, bir “mükemmel fırtınayla” karşı karşıya olduğu kolaylıkla söylenebilir.

Birinci rüzgâr gıda fiyatlarıyla ilgili ve Ukrayna savaşı üzerinden geliyor. Küresel gıda fiyatları, savaştan önce de özellikle iklim krizinin getirdiği aşırı sıcaklar, kuraklıklar nedeniyle artıyordu. **BM Gıda ve Tarım Örgütü**’nün fiyat endeksinde, 2019’dan bu yana toplam artış yüzde 60’a ulaşıyor. Savaşla birlikte artış hızlanmış, 2021-22 Nisan ayları arasında yüzde 30 olmuş.

Rusya ve Ukrayna dünyanın önemli gıda, enerji, mineral ihracatçılarından. Savaş, üretimi ve ticareti aksattı, gıda, mineral, enerji fiyatları hızla artmaya başladı. Bu yıl Ukrayna’nın buğday üretiminin yüzde 35 düşmesi bekleniyor. Küresel yıllık tahıl rekoltesini yakından izleyen **ABD Tarım Bakanlığı** (ATB), buğday rekoltesinin, dört yıl sonra ilk kez gerilemesini, ABD buğday stoklarının da yüzde 5 düşmesini bekliyor. ATP bu verileri açıklar açıklamaz fiyatlar yüzde 7 arttı. Dahası Şikago borsasında, buğday, mısır ve soya fasulyesinde, **Gelecek Fiyatları İndeksi**, sırasıyla yüzde olarak 50, 30, 20 arttı. Şimdi KG’de rejimler “**borç yükü, fiyatlar bu hızla artarken halkı beslemek için gerekli kaynakları nereden bulacağız?**” sorusuna cevap arıyor.

İkinci rüzgâr Fed üzerinden geliyor. Fed, stagflasyon ortamında öncelikle enflasyonla mücadele etmeye karar verdikten sonra faizleri artırmaya, parasal genişlemeyi geri çevirmeye başladı. Böylece, KG’nin borçlanma maliyetleri hızla artmaya başladı. Uluslararası sermaye, “**Global Güney’in**” menkul kıymetlerinden kaçarak daha güvenli olan dolar varlıklarına dönmeye başladı. Bu eğilim, doların değerini, böylece de KG’nin ithalatının, kamu ve özel sektör borçlarının ülke içinde üretilen değerler cinsinden maliyetini artırıyor.

Bu iki rüzgâr altında borç ödemek, gıda, enerji, hammadde ithalatını sürdürecektir kaynakları bulmak, halkın temel gereksinimlerini karşılamak zorlaşıyor. KG’nin rejimleri gelişmekte olan borç krizi içinde, sağlık, eğitim harcamalarını, temel gıdaların fiyat desteklerini kısıtıkça, Sri Lanka, Güney Afrika, İran gibi KG ülkelerinde halk öfkelerini sokaklara dökmeye başlıyor; gıda, ekmek isyanları yaygınlaşarak rejimleri sarsıyor. Borç ve geçim sıkıntısı krizlerine bir de siyasi krizler ekleniyor. Siyasi kriz, risk primlerini, borçlanma maliyetlerini daha da artırıyor... Bir “**mükemmel fırtına**” bu gerçekten...

KRİZ VE MANİPÜLASYON: SEÇİME GİDEN TÜRKİYE

Fatih YAŞLI

İster zamanında yapılınsın ister daha erken bir tarihe çekilsin, bir yıl içerisinde Türkiye'nin önüne bir sandık konulacak ve biz bu seçimin neticesinde yirmi yıllık bir parantezin kapanıp kapanmayacağını göreceğiz. Çok net bir şekilde söyleyebiliriz ki önümüzdeki seçimler iktidar partisinin şimdiye kadar girdiği en zor seçimler olacak, yirmi yıl boyunca sandığı en güçlü silahlarından biri olarak gören iktidar bu seferki seçime öyle eli rahat bir şekilde gidemeyecek.

Bunun nedeni ise elbette ki belli: Yaşanan ekonomik kriz, derinleşen açlık ve yoksulluk, asgari ücrette eşitlenen ücret düzeyi, yaşanan geleceksizlik ve umutsuzluk hissi... Üstelik ekonomideki kriz bütün bir siyasal ve toplumsal alana da yansımış durumda, yani Türkiye çoklu bir kriz konjonktürü ile karşı karşıya. Bu çoklu kriz hali, AKP'nin altını oymaya, onu zayıflatmaya, hegemonya kuramaz ve bir hikâye anlatamaz duruma getirmeye devam ediyor, AKP de normal bir atmosferde yapılacak "serbest" seçimleri kazanamayacağını biliyor. Ancak söz konusu kriz, AKP'yi mutlak bir çöküşe sürüklediği gibi muhalefet de bu krizi bir fırsata çevirip toplum nezdinde sahici bir alternatif haline gelmesini sağlayacak adımları atamıyor, Millet İttifakı ve Altılı Masa toplumda ciddi bir heyecan yaratamıyor, kitleler için bir umut odağı olamıyor.

Dolayısıyla AKP de karşısında etkili bir muhalefet olmadığı için her şeye rağmen ülkeyi yönetmeye devam ediyor ve kendi hareket alanını genişletmeye çalışıyor. İçeride ve dışarıda sandık sonuçlarına etki edecek adımlar atıyor, yeni bir oyun kurmak için zemin yokluyor.

Seçime kadar geçecek süre içerisinde ekonominin toparlanma ihtimali bulunmuyor; belki enflasyonun artış hızında kısmi bir yavaşlama olabilir o kadar, bu ise kitlelerin hayatında gözle görülür bir iyileşme için yeterli olmaz ve mevcut hoşnutsuzluğu ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla AKP'nin oylarında yeniden büyük bir artış ekonomiden kaynaklı olarak sağlanamaz ve bunun için başka bazı yollara başvurulması gerekir.

İşte mesele, sandık sonuçlarını garanti görmeyen AKP'nin, seçime giden Türkiye'de bir dönem daha iktidara kalabilmek için neleri göze alabileceğidir ve bunun üzerine ciddi bir şekilde düşünülmesi gerekmektedir.

Giderek yoksullaşan ve milyonlarcası açlık sınırda yaşayan bir toplumun sinir uçlarıyla oynamanın son derece kolay olduğu açıktır. Türkiye'de özellikle son yıllarda siyasal ve toplumsal fay hatları oldukça gerilmiş ve kırılma noktasına gelmiştir. Buna dış politikadaki gerilimler de dahil edilebilir. Bu fay hatları üzerinden yapılabilecek manipülasyonlar bu fay hatlarını kırabilir ve ciddi depremleri tetikleyebilir. İktidar ise bu hatların kırılmasından korkar gibi görünmemekte ve bunları harekete geçirerek iktidarını devam ettirme planları yapmaktadır.

Saray katında, Yunanistan'la ya da Suriye ile sıcak çatışmaya dönüşebilecek bir gerilim yaratmaktan tutun da HDP'yi kapatmaktan Kandil'e bayrak dikmeye uzanan bir genişlikte, sandığı ve seçmeni manipüle etmeye dair hesapların yapıldığı, buna uygun farklı planların masada olduğu ve hangisinin hayata geçirileceğine dair bir mesainin yürütüldüğü açıktır.

Buna bir de göçmen/sığınmacı meselesini eklemek gerekmektedir. Kriz derinleşip yoksulluk genişledikçe, toplum kendisine göçmenlerden/sığınmacılardan bir günah keçisi yaratmakta ve bütün faturayı bu insanlara kesmektedir. Oysa aslında böylesi bir tutum krizin sorumlularının en çok istediği şeydir; çünkü böylece hem krizin sorumluluğunu üstlerinden atabilecekler hem de bu meseleyi kullanarak sandığı manipüle edebileceklerdir.

Muhalefetin ise ekonomik krizin böylesine derinleştiği bir konjonktürde bile toplumsal muhalefet dalgasını yükseltmek ve o dalganın sırtına binmek gibi bir stratejisi olmadığı açıktır. Muhalefet partileri topluma seçimi beklemelerini ve bunun dışında yapacakları her şeyin iktidarın ekmeğine yağ sürmek anlamına geleceğini söylemektedirler. Bu ise toplumsal ataleti ve umutsuzluğu artırmakta, toplumdaki sahipsizlik hissini yoğunlaştırmaktadır.

Netice itibariyle, seçime giden Türkiye'de hem krizin derinleşeceğini hem de siyaseti biçimlendirecek büyük manipülasyonlar yapılabileceğini görmek ve buna göre hareket etmek gerekmektedir. Toplumsal muhalefet dalgasının yükselmediği ve geniş halk kitlelerinin siyasete dâhil olmadığı bir denklemde, iktidar buradan kendisine yeni bir zafer çıkarmayı deneyecek ve büyük ihtimalle bunu başaracaktır. Demek ki bu denkleme halk faktörünün nasıl dâhil edileceği sorusunun bir an önce yanıt bulması için çaba göstermek gerekmektedir, esas meselemiz budur.

15-16 HAZİRAN BÜYÜK İŞÇİ DİRENİŞİNİ SELAMLIYORUZ!

2 TEMMUZ SİVAS KATLIAMINI UNUTMAYACAĞIZ

EDİP CANSEVR'İ SAYGIYLA ANIYORUZ

Serkan YAMAN

TRAGEDYALAR'IN ŞAİRİ

Nedenini çok iyi bildiğim bir yakınlık bu. Evet, O'na yakınlık duyuyorum. Sevgiyi dahi 'çelişkili' bulan şairimize, iyi ki vardın, estin bu ülke insanının duygu-düşün dünyasında diyorum. Bireyi kucakladın. Umutsuzluk içinde "umudu dürttün", "umutsuzluğu yatıştırdın."

Seni, tekrar tanırken ve şiirlerini okurken "içinden dolayı" sevdim! Bir kez daha...

***

Ahmet Arif'e bir gün yakın bir arkadaşı sorar, "Neden şiir yazmıyorsun diye". Ahmet Arif'in cevabı şu olur: "Yaşamıyorum ki; bu evden çıkmıyorum, bir torunum var ona bakıyorum."

Dolayısıyla şiir hayatın içinde olmayı gerektirir. Peki karikatür? Ali Ulvi evinden çıkmazmış bildiğim kadarıyla, eşi götürürmüş karikatürlerini gazeteye. Biliyorsunuz tek bir karikatürüyle çok yazıyı, çizgiyle anlatırdı Ulvi.

Edip Cansever ise, soyutlama gücüyle yaşamı tasavvur eden bir şair olarak yaşıyordu. Dramı da, trajediyi de düşüncesinde yaşardı ve 'düşüncenin şiiri'ni gerçekleştirdi. Bireyin yaşantısını içten içe duyumsuyordu.

Bize, **İkinci Yeni**'nin temsilcisi olarak anılmayı kabul etmese de, bu devinin yeniliğini önemli ölçüde bırakmış sayılmaz mı?

***

İKİNCİ YENİ

* Kapalı bir şiir. Anlam bazında. İlhan Berk'e göre kapalıya uzanabilirse de, Edip Cansever ve Turgut Uyar'a göre kapalılık göreceli idi.

* Tek başına mısra (dize) işlevini yitirdi. Aslolan dizeler topluluğuydu. İmgeye bakışı değiştirdi.

* Düşünsel-ussal ölçü, çok sesli şiire yönelmede en kapsamlı ölçü oldu. Turgut Uyar'a göre ise bu her zaman bir ölçü değil, bir sezgi işidir.

* İkinci Yeni, değişik şairlerin değişik kişilikler kurduğu bir yenileşme alanıdır. İkinci Yeniciler diye bir çatı altında toplarsınız, Cemal Süreya, Turgut Uyar, İlhan Berk, Sezai Karakoç belli başlı temsilcileri olarak sayılabilir.

* İkinci Yeni'nin bir manifestosu yoktu.

* Cemal Süreya'ya göre ise İkinci Yeni bir devinimdi. 'İç ses' arama çabasıydı.

* Şiirlerinde toplumcu yan, İkinci Yeni devininin temsilcilerinde de vardı. Sonraları bu yan az da olsa daha görünür kılındı. Edip Cansever için daha çok varoluşçuluk akımının etkisinde, nihilizmin ise birinci basamağında denilmiştir. Kendisi

nihilizmin yapıcı aşamasına gelememiştir! [Bununla ilgili olarak bkz. Bâki Asiltürk ve Selda Uygur (aşağıdaki satırlarda) ve ayrıca İlhami Soysal/ 20. Yüzyıl Türk Şiiri Antolojisi, 11.Basım:

“ Kişinin sınırlı, tekdüze dünya kargaşasında yerini araştıran ve düşünce payı ağır basan şiire geçti.]

Akımlar arasında, Cansever özelinde ince bir ayrım mı var?

Cemal Süreya'nın dizelerinde...

EDİP CANSEVER

Yeşil ipek gömleğinin yakası

Büyük zamana düşer.

Her şeyin fazlası zararlıdır ya,

Fazla şiirden öldü Edip Cansever.

YAŞAM ÖYKÜSÜ

O'nu 28 Mayıs 1986'da yitirdik. **Doğumu: 8 Ağustos 1928.**

İstanbul'da doğan Edip Cansever, Kumkapı Ortaokulu'nda başladığı ortaöğretimini, 1946'da İstanbul Erkek Lisesi'nde tamamladı. Girdiği Yüksek Ticaret Okulu'nu bitirmeden ayrıldı.

1950'de Kapalıçarşı'da turistik eşya ve halı ticareti yapmaya başladı. Dükkânının üst katında şiirler yazmaya devam etti. 1976'dan sonra ise yalnız şiirle uğraştı.

ŞİİRLERİNDE bireyin arayışlarını, umutsuzluklarını, uyumsuzluğa varan yaşam ilişkilerini yansıtmaya çalıştı. Çevresindeki insanların yaşayışlarını etkileyecek, dünyaya bakışlarını değiştirecek bir şiirin aranışı içinde, kapalı bir imge anlayışına yaslanan, bu yüzden de yadırganan, 'anlamsız' diye nitelenen yapıtlar verdi. (Seçme Şiirler, Edip Cansever, Adam Yayınları, s.77, Ocak 2004, 7. basım)

ŞİİR ÜZERİNE DÜŞÜNCESİNDEN...

- *Bireyi toplum içinde somut olarak görünür duruma getirmek, giderek daha da derinlerine inerek, onun içsel dramını kurcalamak çabasındayım.*
- *Şiirle düşünmek! Yalnızca buna inanırım. Şiirle düşünmenin karşıtı felsefe yapmaktır. Felsefe ise şiirin temeli olan imgeyi dışlar. Gene felsefe duygusallığa da karşıdır.*

Şu da var: Uzun şiirlerimde hiçbir sorunsalı yanıtlamaya kalkışmam. Sorular sormaya, bu soruları çoğaltmaya (ama yanıtız bırakmaya) çalışırım hep. Nedeni, yalnızca bilmediklerime, tanımadıklarım, daha önce duyup düşünmediklerime rastlarım da ondan. Zaten insanın iç dünyasını kesin olarak tanıtlamak demek, saltık insanı yokken var etmek anlamına gelmez mi? (Broy, Aralık 1985)

Mendilimde Kan Sesleri

(...)

Gülemiyorsun ya, gülmek

Bir halk gülüyorsa gülmektir

Ne kadar benziyoruz Türkiye'ye Ahmet Abi,

Bir güzel kadeh tutuşun vardı eskiden

Dirseğin iskemleye dayalı

-Bir vakitler gökyüzüne dayalı, derdim ben-

Cıgara paketinde yazılar resimler

Resimler: cezaevleri

Resimler: özlem

Resimler: eskidenberi

Ve bir kaşın yukarı kalkık

Sevmen acele

Dostluğun çabuk

Bakıyorum da şimdi

O kadeh bir küfür gibi duruyor elinde.

(...)

Ahmet Abi, güzelim, bir mendil niye kanar

Diş değil, tırnak değil, bir mendil niye kanar

Mendilimde kan sesleri.

SAHİ SANATA NE OLDU?

Tamer İNCESU

Tarihendirilebilen en eski mağara resmi Endonezya'daki Sulawesi adasındaki yer alan Leang Tedongnge mağarasında ortaya çıkarıldı. 46 bin yıl öncesinden söz ediliyor.

Sanatın serüveni bu tarihten sonra baş döndürücü bir hal aldı. Mısır piramitleri, Hitit, Sümer, Urartu, Orta Asya göçebe sanatı, Mayalar, Aztekler, Antik Yunan, Roma, Bizans, Afrika sanatı, Budist sanat, Selçuklu/Osmanlı sanatı, Rönesans sanatı, modern sanat...

Dönemlerle birlikte uzayıp giden bir liste. Tasnif edebilmek için dönemlere ayırdığımız sanat tüm insanlığın ürettiği maddi kültürün, somut olmayan kültürel mirasın (destanlar, maniler, elişi yapım süreçleri, gelenekler vb) yaşadığımız tüm çevrenin insan zihninin bir yansıması olarak sanat oluyor.

Anıtsal yapılar, dini ve seküler mimari, duvar resimleri, tablolar, ahşap, deri, toprak, maden sanatları, sinema, müzik, tiyatro...

İnsanın hep anlam arayışı. Yaşadığı dünyayı, çevresini, mücadelesini kimi zaman taklitle, kimi zaman imgeler dünyasıyla yansıtmaya çabası. Çok sayıdaki sanat tanımına buradan da ulaşabiliriz.

Savaşlar, göçler, yıkım, doğal afetler, baskı, sömürü, yeni bir dünya inancı hepsi sanatın oluşumunda başlı başına birer kategori aynı zamanda. İnançları, özlemleri, beğenileri, beklentileri, öfkesi, sevinci yaşama dair ne varsa inat etmesi...

Sanatın serüveni insanlığın serüvenidir aslında. Bir resimden, heykelden, sikkeden, mimari bir elemandan yola çıkarak yeryüzündeki serüvenimiz adlandırılır, tarif edilir, sosyal, siyasal sonuçlar çıkartılır.

Sonuçta tüm bu çabaların gelip dayandığı nokta insanın dünyadaki anlam arayışı, iletişim kurma isteğidir. Ölüme karşı bir direniştir sanat. Yok, olup gitmeye, hatırlanmayacak oluşa, unutulmaya karşı...

Azgınca akan bir nehirde karşı kıyılakilere ulaşma çabasıdır sanat. Bir köprü kurma isteğidir, iradesidir.

Oluşum sürecinde aklın imbiğinden süzülenlerdir. Yaşanılanların bıraktığı izlerin söze, kalıba, eldeki malzemeye aktarımıdır. Bir eserde gördüğümüz sadece sanatçının duygu durumu değil, o sanatçıda biriken toplumsal, siyasal, psikolojik yansımalarıdır.

Sanatçı, sanat, izleyici birlikteliği ise ayrılmaz bir bütündür. Bir dairenin süregelen çizgisidir.

Tüm bu anlatılanlar sonrası hepimizin aklına gelen bir sorunun da yanıtını aramak durumundayız.

O büyük anlatılar, büyük sanat akımları, dönemleri, büyüleyici resimler, mimari yapılar, eserler dönemi bitti mi? Niye hiç bir şeyin hükmü üç günden fazla değil yaşadığımız bu dönemde? Post-modern zamanlar sanatın sonunu mu getirdi?

Çoğu kez sanatın ve sanatçının işleviyle ilgili tanımlama çabalarıyla ilgili bir sorudur bu.

Her kaos dönemi aynı zamanda belirsizlik dönemidir. Ve bir arayışın dönemidir. Kaos geçmişin tüm kalıplarının kırıldığı, anlatıların önemini kaybettiği; yeninin ise henüz ufukta görülmediği, sonsuz bir şimdiki zaman baskısının insanları bunalttığı dönemlerdir.

‘Hiçbir şey eskisi gibi değil; zaten yeni olan bir şey de yok’ sözleri kendi içinde bir çıkışsızlığı gösterse de, bir memnuniyetsizliğin de ifadesidir aynı zamanda.

İşte bu memnuniyetsizlik halidir sanata yardım ve yataklık eden!

Memnuniyetsizliğin, mutsuzluğun arayışları siyasal, ideolojik çıktılarla yeni sözler söylemeyi hedeflerken, sanat da bundan payına düşeni alır.

İnsanlık tarihinde 40-50 yıl uzun bir süre sayılmaz. İlk primatın 2 milyon yıl önce ağaçtan inip ayaklarının üzerinde yükselmesi (Neanderthal) ve ilk aletleri yapması için (Homo faber) tam bir milyon 900 bin yıl geçtiğini söyler antropologlar. İşte insanlığın yaşadığı tüm bu gelişmeler yüz bin yıllık bir serüveni anlatır. Karmaşanın sonunda yeni yol haritaları bulma çabalarının, uzun soluklu ama inat sonucu olduğunu hepimiz biliyoruz.

Bu kaos dönemleri, arayış dönemleri, başka türlü bir dünyanın mümkün olacağına yönelik inatla kendisine sanatla da bir yol bulacaktır.

Her dönemin gelip geçici uğraşları/sanatları olmuştur. Modanın bir başka tanımıdır da bu. Kapitalizmin bugün ulaştığı hız, anında tüketme isteği; üretim-tedarik-tüketim zincirine eşlik eden teknolojik gelişmelerle paralel olarak nesneleşen/yabancılaşan sanat kısa ömürlü olmak durumundadır. Yeni tüketimler, kapitalizmin yeni üretimlerini şart koşar. Sanatı da bu kategoriden ayrı tutamayız.

İnsanın maddi yaşamının yansıması olan bilinç yani verili ortamın bilinci; maddi üretim koşulları tersyüz olduğunda, ‘Herkesin ihtiyacına göre, herkesin yeteneğine göre’ düşüncesiyle şekillenmeye başladığında sanat yeni bir tanımla, yeni bir döneme girecektir.

İşte o zaman yetenek deposu olan bireylerin sanatı, uzmanlaşmış bireylerin sanatına eşlik edecektir. Merak etmeyin sanat hep yanımızda, yeni yeni anlamlarıyla da yanımızda var olmaya devam edecek!

ZİRVEDEN FOTOĞRAFLAR

TEKİN GENÇ 2008

YAŞASIN 1 MAYIS

